

Осташова О. І.,

аспірант кафедри англійської філології факультету іноземних мов
Донецького національного університету

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ КАТЕГОРІЇ ОЦІНКИ В ХУДОЖНЬОМУ АНГЛОМОВНОМУ ДИСКУРСІ

Анотація. Статтю присвячено опису особливостей реалізації категорії оцінки в художньому англійськомовному дискурсі. У статті обґрунтовано теоретичні засади дослідження, визначені способи експлікації мовця-оцінюючого суб'єкта та виокремлені моделі співвідношення об'єкта та адресата в оцінному висловлюванні.

Ключові слова: оцінне висловлювання, дискурс, текст, художня комунікація, художній діалог.

Постановка проблеми. Категорія оцінки – це універсальна понятійна категорія, що відображує ціннісну сутність предмета чи явища, з точки зору поглядів, інтересів індивіда чи групи індивідів [8]. У сучасних студіях спостерігається стійкий інтерес до вивчення категорії оцінки на теренах антропоцентричної парадигми, яка виводить на перше місце особистість. Водночас у сучасному мовознавстві все більше актуалізується інтерес до вивчення функціональної сторони мови в різних типах дискурсу, оскільки «мовна система може бути адекватно пізнана лише в ході її безпосередньої реалізації» [16].

Багато мовознавців вивчали категорію оцінки, при цьому у фокусі їх дослідження були різні аспекти оцінки. У більшості робіт, присвячених категорії оцінки, описуються види оцінних значень і засоби їхнього вираження (Н.Д. Арутюнова [2], О.Л. Бессонова [4; с. 23], О.М. Вольф [8], Ю.К. Островська [19], Г.І. Приходько [22], Є.С. Сисоева [27], О.В. Тараненко [29], О.В. Трофимова [30] та інші), розглядається зв'язок оцінки з модальністю (В.В. Виноградов [7], О.М. Вольф [8], В.М. Телія [30] та інші), особливості функціонування оцінних висловлювань у різних типах дискурсу (Я.В. Бойко [6], Л.О. Гусліста [10], М.Л. Крамаренко [15] та інші).

У нашому дослідженні в основу вивчення актуалізації категорії оцінки в художньому дискурсі покладено діяльнісну онтологічну картину мовленнєвого спілкування, що не тільки дає можливість углибитися в зміст художньої комунікації, але й роз'яснити феномен застосування людьми природної мови – «знаряддя соціального впливу й взаємодії в обставинах конкретної ситуації комунікації на основі системи соціальних правил, постулатів, стратегій» [25]. Функціональний принцип дослідження категорії оцінки дозволяє побачити оцінні висловлювання в їх «дії», відображаючи позитивні або негативні ціннісні якості, що приписуються суб'єктом об'єкту оцінки.

Актуальність дослідження обумовлена тим, що категорія оцінки розглядається в функціональному аспекті крізь призму мовленнєвої діяльності мовців, зображеної в англійськомовному художньому дискурсі XIX – XX сторіч.

Метою дослідження виступає вивчення особливостей реалізації категорії оцінки на основі художньої комунікативної взаємодії персонажів англійськомовного художнього дискурсу XIX – XX сторіч.

Вклад основного матеріалу. Дискурс є складним багатоплановим феноменом, що знаходиться в центрі уваги сучасного мовознавства. Однак у різних лінгвістичних парадигмах у термін «дискурс» вкладаються різні значення, що робить це поняття одним із найбільш суперечливих у лінгвістиці.

Т. ван Дейк визначає дискурс як комунікативну подію або комунікативний акт, в якому поєднується мовна форма, значення і дія [11]. Низка лінгвістів, таких як Ф.С. Бацевич [3], О.О. Селіванова [25], також розглядають дискурс як комунікативну подію, але наголошують на тому, що та фіксується в текстах або усному мовленні та здійснюється в певному комунікативному просторі.

Б.М. Гаспаров, у свою чергу, співвідносить дискурс з комунікативним простором, що в сукупності та взаємодії всіх своїх аспектів утворює цілісне комунікативне середовище, в якому мовці якби занурюються в процес комунікативної діяльності [9, с. 297].

На думку Ю.М. Караулова, дискурс – це складне комунікативне явище, яке включає в себе крім тексту ще й екстралінгвістичні фактори (знання про світ, думки, установки, цілі адресата) [14]. Н.Д. Арутюнова [1] та В.І. Карасик [13] тлумачать цей термін як мовлення, «занурене в життя», у ситуацію спілкування, підкреслюючи той факт, що дискурс поєднує в собі зв'язний текст низку екстралінгвістичних параметрів та соціальний контекст, що створює уявлення про учасників комунікації, процеси витворення й сприйняття інформації.

Поняття дискурсу та тексту тісно пов'язані, вони існують у сукупності в рамках реального мовленнєвого твору. Текст, за визначенням В.Л. Наєра, – це сторона мовленнєвого твору, що зорієнтована на мову (лінгвістична сфера), а дискурс – спрямований на світ (екстралінгвістична сфера). У дискурсі виразно проявляється особистість адресанта, його переконання, емоції, оцінки, наміри, у той час як у тексті ці параметри вербалізуються. Дискурс – зорієнтований на концептуальну сферу мовленнєвої діяльності, у той час як текст – на вербальну [18]. Іншими словами, дискурс розглядається як текст у сукупності з комунікативно-прагматичними умовами його реалізації, тобто він визначається культурно-історичним та соціальним контекстом.

В силу традиції художній дискурс, як справедливо зазначає Т.Ф. Плеханова, змальовує та виявляє спосіб пізнання і переживання світу людиною певного суспільства. Завдяки багатству образотворчих і виразних засобів цей дискурс є ефективним способом розуміння й засвоєння світоглядних універсалій культури певного історичного періоду, країни, народу [20].

Суб'єктно-мовленнєва двоплановість структури художнього тексту приводить до того, що на поверхневому рівні текст являє собою складне утворення, яке дозволяє

визначити два різновиди художньої комунікації: реальну та зображену (вигадану). Реальна комунікація відбувається по лінії автор – текст – читач, а зображена – відтворює безпосереднє спілкування персонажів у тексті та виступає в ролі аналога реальної комунікації [21, с. 210]. З одного боку художній дискурс створюється автором для передачі інформації читачеві та для комунікативної взаємодії з ним, а з іншого боку, у художньому дискурсі відображується спілкування персонажів, за допомогою якого зображується картина світу та ціннісні реалії певної епохи.

Н.Д. Арутюнова [1], Г.І. Приходько [22] вважають, що контекстом, який розкриває зміст оцінних одиниць, є діалогічна єдність, в яку входить оцінне висловлювання. Джерелом мовного матеріалу в нашому дослідженні виступає художній діалог, суб'єктами якого є персонажі – «володарі й користувачі присвоєної мови» [28]. Вслід за Ю.М. Карауловим ми розглядаємо персонажів художнього твору в якості моделі мовної особистості, що говорить і слухає, міркує та діє в уявному світі, створеному автором тексту [14]. К.Ф. Седов також наголошує на тому, що художній дискурс виступає віддзеркаленням особливостей мовної особистості та має інтерактивну структуру, що проявляється у взаємодії його актантів, їх діалозі. [24]. У художньому діалозі відображається безпосередній контакт комунікантів у процесі спілкування, тому виникає можливість спостерігати особистість у сукупності з комплексом її мотивів, установок, навиків, цінностей, переконань.

Вслід за низкою лінгвістів, таких як В.В. Виноградов [7], О.О. Лаптева [17], Н.Ю. Шведова [33], О.Б. Сиротиніна [26], ми розглядаємо художній діалог персонажів не як готовий зразок реального спілкування, а як типізоване відображення реальної комунікації з урахуванням її особливого функціонального характеру. На нашу думку, у художніх текстах відбувається стилізація розмовного мовлення на письмі. Це обумовлено тим, що автор моделює мовлення персонажів, виходячи з бажання передати максимально правдиво життєву ситуацію, керуючись своїми знаннями про те як відбувається повсякденне спілкування в той чи іншій ситуації. З іншого боку, репліки персонажів у художньому тесті призвані не тільки передавати особливості їхнього мовлення, характер і цілі спілкування, а ще виступають засобом створення певних образів автором.

У прагмалінгвістиці висловлювання розглядається як елементарна одиниця мовлення, яка використовується для досягнення певної комунікативної мети, та постає засобом реалізації мовленнєвого акту. Н.І. Формановська уточнює визначення цього терміна, підкреслюючи, що «висловлювання – це лексично наповнена, інтонована одиниця мовленнєвого рівня, що включається в широкий контекст фонових знань і національно-ментальних стереотипів» [32].

Оцінне висловлювання (далі – ОВ) визначається як інтенційно зумовлене, граматично, семантично й інтонаційно організоване мовленнєве утворення, за допомогою якого суб'єкт (особа чи група осіб) виражає своє оцінне ставлення до об'єкта дійсності в певній комунікативній ситуації. Компоненти ОВ корелюють з обов'язковими компонентами оцінної пропозиції, яка виражається наступною формулою: А (суб'єкт оцінки) вважає, що Б (об'єкт оцінки) добрий / поганий [8].

М.Я. Блох та Н.В. Ільїна чітко вказують на те, що «оцінною конструкцією може бути визнана не будь-яка

конструкція, що містить у собі лексичну одиницю оцінної семантики, а лише та, в якій ця одиниця знаходиться в предикативній позиції», тому що в решті випадків, на думку лінгвістів, оцінка передається як факт давно знайомий, а не приписується суб'єктом згідно з змістовим завданням висловлювання [5, с. 15]. Тому об'єктом нашого дослідження виступають ОВ, інгерентним компонентом предикативних яких є оцінна сема, які є частиною діалогічного мовлення персонажів художнього твору, тобто мають прагматичний потенціал. Це висловлювання типу *You are a ripping swimmer – Ти першокласний пловець; She's very attractive – Вона дуже красива*, дібрані методом суцільної вибірки з англійських художніх текстів XIX – XX сторіч, по 1500 в кожному досліджуваному періоді.

Обсяг ОВ іноді не вписується в рамки одного чи декількох речень, тому що воно кваліфікується в рамках комунікативної ситуації, тобто висловлювання не обмежується в аспекті мовної вираженості та знаходить свою логічну завершеність у досягненні комунікативної цілі. Крім того, ОВ можливо адекватно інтерпретувати виключно в рамках контексту, в якому вони функціонують, тому що їх інтерпретація, як правило, потребує пояснення й уточнення позицій, з яких дається оцінка, а також знання загального фону комунікації.

Вивчення категорії оцінки в художньому англійському дискурсі в аспекті мовного спілкування неможливе без розгляду його прояву з боку мовця і адресата.

В ході аналізу мовного матеріалу було виявлено, що, як правило, в ОВ мовець власноруч є оцінюючим суб'єктом та виражає своє ставлення до об'єкта оцінки в процесі спілкування. Головною прагматичною інтенцією мовця-оцінюючого суб'єкта є вплив на психологічний стан співрозмовника.

(1) *I consider him, on the contrary, as a very respectable man – Я його навпаки вважаю дуже порядним чоловіком;*

(2) *... we all think her perfectly marvelous... – ... ми всі вважаємо, що ви причудова...*

Так, у контексті (1) мовець-оцінюючий суб'єкт есплікується в пропозиціональній структурі ОВ займенником I, що свідчить про те, що суб'єкт у процесі оцінювання спирається на особисті переконання щодо об'єкта оцінки. З контексту (2) зрозуміло, що об'єкт оцінюється групою осіб, які є носіями ідентичних оцінних стереотипів. Оцінюючий суб'єкт есплікується в пропозиціональній структурі ОВ особистим займенником we в комбінації з all, тому визначається нами як колективний.

Висловлювання в обох прикладах мають раціонально-оцінний елемент, тому що базуються на заздалегідь сформованій думці мовців-оцінюючих суб'єктів щодо об'єкта оцінки та характеризуються значною мірою обдуманості й орієнтованістю на соціальні стереотипи. Аксіологічні предикати *consider* та *think* в обох прикладах підкреслюють, що оцінка належить до концептуального світу оцінюючого суб'єкта, що знижує категоричність оцінки.

Суб'єкт оцінки не завжди есплікується в структурі ОВ, а може постулюватися в контексті, в якому функціонує ОВ. У прикладі [3] «*Hello, Julia, what's the matter with you tonight? Gosh, you look swell*» – *he startled* [4, с. 106] – «Привіт, Джулія, що з тобою сьогодні? Дідько, ти виглядаєш причудово!» – обомлів він суб'єкт оцінки є дистантним та встановлюється з контексту, в якому функціонує ОВ. З

контексту зрозуміло, що суб'єктом оцінки є якийсь чоловік, що есплікється займенником *he*. Це вказує на те, що оцінка належить окремому індивіду та відбиває його особисті стереотипи та погляди на ситуацію в цілому.

ОВ у контексті [3] характеризується реактивністю та ситуаційністю, тому може бути визначено як емоційно-оцінне. Оцінка актуалізується безпосередньо в ситуації спілкування та направлена безпосередньо на співрозмовника, що виступає об'єктом оцінки. Крім того, емоційний стан мовця передається в контексті ОВ дієсловом *startled*, що свідчить про його щире дивування та збудженість.

В ході аналізу мовного матеріалу було встановлено, що суб'єкт мовлення та оцінюючий суб'єкт в ОВ можуть і не співпадати. Важливою особливістю такого роду ОВ є той факт, що прагматичною ціллю мовцю не є змінити емоційний стан співрозмовника, він лише неупереджено повідомляє співрозмовнику оцінне судження, сформоване третьою особою. При цьому суб'єкт оцінки завжди есплікється в структурі ОВ, тому що мовець не бажає брати на себе відповідальність за сторонню думку.

Так, у контексті [4] *She says that the women who fall in love with her husband are so uncommonly second-rate* [5, с. 108–109] – Вона говорить, що жінки, які закохуються в її чоловіка, дуже посередні мовець не постулює себе як оцінюючого суб'єкта, а лише приписує оцінну діяльність певній особі, що не приймає участь в акті комунікації, вираженої займенником *she*.

Аналіз мовного матеріалу свідчить, що об'єктом ОВ можуть слугувати особа, предмет, подія та ситуація. Коли об'єктом оцінки виступає людина, то можливо виділити такі моделі співвідношення об'єкта оцінки та адресата: ОВ з прямим адресатом оцінки, ОВ з непрямим адресатом оцінки та егоцентричні ОВ.

Коли об'єкт оцінки та адресат висловлювання співпадають, тоді йдеться про ОВ з прямим адресатом. Так, у контексті [5] *«You are the most wonderful little wife, he whispered» – he pressed his mouth to hers* [4, с. 64] – *«Ти моя найкраща люба жіночка», – він прошепотів та припав до її губ* прямим адресатом висловлювання виступає індивід-об'єкт оцінки, який присутній у момент реалізації ОВ, спрямованого безпосередньо на нього. Прагматичний намір мовця полягає в відображенні свого позитивного ставлення до адресата. Крім того, мовець здійснює певний прагматичний вплив на адресата, з метою викликати в нього реакцію, відповідну до комунікативної ситуації.

Якщо об'єкт оцінки та адресат не співпадають, то йдеться про ОВ з непрямим адресатом, наприклад, контекст [6]: *The door opened and Michael Gosselyn looked up. Julia came in. «What's that young man doing here?» She asked: «He's the accountant. He comes from Lawrence and Humphreys». «He looks very young. He is a young man of tact». Julia said with a smile* [4, с. 3] – *Двері відчинилися. Майкл Госселін звів очі. У кімнату увійшла Джулія. «Що тут робить цей молодик? Це бухгалтер з контори Лоренса і Хемфрі». – «Він виглядає дуже юним. Дуже тактовний молодий юнак», – сказала Джулія з посмішкою.* У контексті [6] учасниками оцінного мовленнєвого акту є мовець, адресат та третя особа, що присутня при акті комунікації та виступає об'єктом оцінки. Треба зазначити, що мовець звертається, перш за все, до адресата, але спрямовує оцінне висловлювання і на третю особу, оцінюючи її.

Однак третя особа, що є об'єктом оцінки, не завжди присутня під час есплікації оцінного висловлювання в безпосередній ситуації спілкування. Прикладом слугує контекст [7]: *«Walter seems an unusually intelligent young man. Do you like him?» – «I don't think I do very much. He irritates me a little», – Kitty answered quickly* [5, с. 27] – *«Уолтер здається мені надзвичайно розумним молодиком. Він тобі подобається?» – «Я вважаю, що не дуже. Він мене трохи дратує» – відповіла Кітті, не замислюючись.* У контексті [7] інтенція мовця – виразити власне ставлення до об'єкта оцінки і тим самим ініціювати адресата погодитися чи не погодитися з репрезентованим висловлюванням.

Однак іноді об'єкт оцінки співпадає з адресантом ОВ, тоді маємо справу з егоцентричними ОВ. Наприклад: *«You're a poet, my dear! – Jon sighed. – Oh, Golly! No go!» – «Try! I used to at your age». «Did you? Mother says «try» too; but I'm so rotten. Have you any of yours for me to see?»* [3, с. 61] – *«Ти, любий мій, поет! – Джон зігхнув. – Ох! Яка ж важка ця стежка». «Спробуй. Я теж пробувала в твоєму віці». – «Справді? І мати теж говорить «спробуй»; але я такий нікчемний. Даси почитати мені свої вірші?»*

Висновки. Художній текст розглядається як дискурс, як текст, вміщений в інтерсуб'єктний простір соціокультурного контексту; простір який наповнюється змістом у результаті взаємодії суб'єктів мовлення, їх діалогічних відносин. Персонажі художнього твору є суб'єктами художнього діалогу та виступають в якості моделі мовної особистості, що говорить і слухає, міркує та діє в уявному світі, створеному автором тексту.

Категорія оцінки актуалізується в художньому дискурсі у формі ОВ, що визначається як інтенційно зумовлене, граматично, семантично й інтонаційно організоване мовленнєве утворення, за допомогою якого суб'єкт (особа чи група осіб) виражає своє оцінне ставлення до об'єкта дійсності в певній комунікативній ситуації. Компоненти ОВ корелюють з обов'язковими компонентами оцінної пропозиції, яка виражається наступною формулою: А (суб'єкт оцінки) вважає, що Б (об'єкт оцінки) добрий чи поганий.

Аналіз мовного матеріалу показав, що мовець і суб'єкт оцінки можуть співпадати чи не співпадати в ОВ. У художньому дискурсі превалюють ОВ, в яких мовець ототожнюється з суб'єктом оцінки (75%) та виражає своє ставлення до об'єкта оцінки в процесі спілкування. Головна прагматична інтенція мовця-оцінюючого суб'єкта полягає у впливі на психологічний стан співрозмовника. У цьому випадку мовець-оцінюючий суб'єкт есплікється в пропозиційній структурі ОВ або в контексті, в якому функціонує ОВ. Якщо мовець і оцінюючий суб'єкт не співпадають, то важливою особливістю такого роду ОВ є той факт, що прагматичною ціллю мовцю не є змінити емоційний стан співрозмовника, він лише неупереджено повідомляє співрозмовнику оцінне судження, сформоване третьою особою. При цьому суб'єкт оцінки завжди есплікється в структурі ОВ, тому що мовець не бажає брати на себе відповідальність за сторонню думку.

Аналіз мовного матеріалу дозволив виокремити три моделі співвідношення об'єкту та адресату оцінки: ОВ з прямим адресатом оцінки, в яких адресат і об'єкт оцінки співпадають (55%); ОВ з непрямим адресатом оцінки, об'єктом оцінки яких виступає третя особа, що приймає або не при-

ймає участь у комунікації (19%); егоцентричні ОВ, де адресант і об'єкт оцінки представлені однією особою (26%).

Перспективою дослідження є вивчення гендерних особливостей адресантно-адресатних відносин у мовленнєвих актах оцінки на основі комунікативної взаємодії в художньому англомовному дискурсі.

Література:

1. Арутюнова Н.Д. Истоки, проблемы, категории прагматики / Н.Д. Арутюнова, Е.В. Падучева // Новое в зарубежной лингвистике. – 1985. – Вып. XVI. – С. 5–23.
2. Арутюнова Н.Д. Типы языковых значений: Оценка. Событие. Факт / Н.Д. Арутюнова. – М.: Наука, 1988. – 341 с.
3. Бацевич Ф.С. Основы коммуникативной лингвистики: [підручник] / Ф.С. Бацевич. – К.: ВЦ «Академія», 2004. – 344 с.
4. Бессонова О.Л. Оцінний тезаурус англійської мови: когнітивно-гендерні аспекти / О.Л. Бессонова. – Донецьк: ДонНУ, 2002. – 362 с.
5. Блох М.Я. Структура и семантика оценочной конструкции / М.Я. Блох, Н.В. Ильина // Функциональная семантика смысловых структур. – М.: МГПИ, 1986. – С. 14–23
6. Бойко Я.В. Естетична оцінка у поетичному тексті: лінгвокогнітивний аналіз (на матеріалі лірики англійського романтизму): дис. ... канд. філолог. наук: 10.02.04 «Германські мови» / Я.В. Бойко. – Донецьк, 2013. – 286 с.
7. Виноградов В.В. Русский язык (Грамматическое учение о слове) / В.В. Виноградов. – М.: Высшая школа, 1986. – 639 с.
8. Вольф Е.М. Функциональная семантика оценки. – 2-е изд. / Е.М. Вольф. – М.: УРСС, 2002. – 247 с.
9. Гаспаров Б.М. Язык, память, образ. Лингвистика языкового существования / Б.М. Гаспаров. – М., 1996. – 352 с.
10. Гуслиста Л.О. Негативна етична оцінка в контекстах осуду (на матеріалі сучасної публіцистики): автореф. дис. ... канд. філолог. наук: 10.02.02 «Російська мова» / Л.О. Гуслиста. – Харків, 2002. – 15 с.
11. Дейк ван Т. Язык. Познание. Коммуникация / Т. Ван Дейк. – М.: Прогресс, 1989. – 312 с.
12. Зинченко В.Г. Межкультурная коммуникация. От системного подхода к синергетической парадигме / В.Г. Зинченко, В.Г. Зусман, З.И. Кириозе. – М.: Флинта: Наука, 2008. – 224 с.
13. Карасик В.И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс / В.И. Карасик. – Волгоград: Перемена, 2002. – 477 с.
14. Караулов Ю.Н. Русский язык и языковая личность / Ю.Н. Караулов. – М.: ЛКИ, УРСС Эдиториал, 2010. – 264 с.
15. Крамаренко М.Л. Аксіологічна прагмасемантика англомовного рекламного тексту: автореф. дис. ... канд. філолог. наук: 10.02.04 «Германські мови» / М.Л. Крамаренко. – Донецьк, 2005. – 21 с.
16. Кубрякова Е.С. Парадигма научного знания в лингвистике и ее современный статус / Е.С. Кубрякова // Изв. РАН. Серия литературы и языка. – 1994. – № 2. – С. 3–15
17. Лаптева О.А. Теория современного русского литературного языка / О.А. Лаптева. – М.: Высш. шк., 2003. – 351 с.
18. Наер В.Л. Дискурс и речь: речевое произведение / В.Л. Наер // Сб. научных трудов МГЛУ. – М., 2006. – С. 7–15
19. Островська Ю.К. Оцінні неологізми в англійській та українській мовах кінця ХХ – початку ХХІ століття: дис. ... канд. філолог. наук: 10.02.17 «Порівняльно-історичне і типологічне мовознавство». – Донецьк: ДонНУ, 2011. – 259 с.
20. Плеханова Т.Ф. Художественный текст как диалог и дискурс / Т.Ф. Плеханова // Вестник МГЛУ. Серия 1. Филология. – 2006. – № 5 (25). – С. 74–84
21. Плисак Д.В. Художня комунікація VS дискурс: до проблеми співвіднесення понять / Д.В. Плисак // Мова: Науково-теоретичний часопис з мовознавства. – 2012. – № 18. – Одеса: «АСТРО-ПРИНТ». – С. 208–211
22. Приходько А.И. Когнитивно-дискурсивный потенциал оценки и способы ее выражения в современном английском языке: автореф. на соискание уч. степени док. филолог. наук: 10.02.04 «Германские языки» / А.И. Приходько. – Белгород, 2004. – 43 с.
23. Процедури концептуального аналізу в різноструктурних мовах / за ред. О.Л. Бессоновой (Типологічні, зіставні, діахронічні дослідження. – Т. 7). – Донецьк: ДонНУ, 2012. – 360 с.

24. Седов К.Ф. Дискурс и личность: Эволюция коммуникативной компетенции / К.Ф. Седов. – М.: Лабиринт, 2004. – 320 с.
25. Селіванова О.О. Основы теории мовой комунікації: підручник / О.О. Селіванова. – Черкаси: Видавництво Чабенко Ю.А., 2011. – 350 с.
26. Сиротинина О.Б. Современная разговорная речь и ее особенность: учебн. пособ. для студентов / О.Б. Сиротинина. – М.: Просвещение, 1974. – 144 с.
27. Сисоева Е.С. Семантика, структура і функціонування оцінної антропонімічної лексики в англійській мові: дис. ... канд. філолог. наук: 10.02.04 «Германські мови» / Е.С. Сисоева. – Донецьк: ДонНУ, 2011. – 228 с.
28. Степанов Ю.С. Методы и принципы современной лингвистики. 2-е издание / Ю.С. Степанов. – М.: Эдиториал УРСС, 2001. – 312 с.
29. Тараненко О.В. Оцінні реалії в сучасній англійській мові: лінгвокультурологічний аспект: дис. ... канд. філолог. наук: 10.02.04 «Германські мови» / О.В. Тараненко. – Донецьк: ДонНУ, 2011. – 209 с.
30. Телия В.Н. Человеческий фактор в языке. Языковые механизмы экспрессивности / В.Н. Телия. – М.: Наука, 1991. – 205 с.
31. Трофімова О.В. Фразеологічна репрезентація негативних емоцій в англійській та українській національних картинах світу: Донецьк: дис. ... канд. філолог. наук: 10.02.17 «Порівняльно-історичне і типологічне мовознавство». – Донецьк: ДонНУ, 2011. – 245 с.
32. Формановская Н.И. Речевое общение: Коммуникативно-прагматический подход / Н.И. Формановская. – М.: Русский язык, 2002. – 216 с.
33. Шведова Н.Ю. Активные процессы в современном русском синтаксисе / Н.Ю. Шведова. – М.: Просвещение, 1966. – 378 с.

Джерела ілюстраційного матеріалу:

1. Austen J. Sense and Sensibility. – М.: Юпитер-Импэкс, 2010. – 284 с.
2. Fitzgerald F.S. Tender is the Night. – М.: Юпитер-Импэкс, 2009. – 296 с.
3. Galsworthy J. To Let. – М.: Менеджер, 2004. – 288 с.
4. Maugham W.S. Theatre. – М.: Менеджер, 1998. – 304 с.
5. Maugham W.S. The Painted Veil. – М.: Менеджер, 2004. – 272 с.

Осташова О. И. Особенности реализации категории оценки в англоязычном художественном дискурсе

Аннотация. Статья посвящена описанию особенностей реализации категории оценки в художественном дискурсе. В статье обоснована теоретическая база исследования, определены способы экспликации говорящего-оценивающего субъекта и выделены модели соотношения объекта и адресата в оценочном высказывании.

Ключевые слова: оценочное высказывание, дискурс, текст, художественная коммуникация, художественный диалог.

Ostashova O. The peculiarities of realization of the category of evaluation in the English-speaking fictional discourse

Summary. The article focuses on the description of the peculiarities of realization of the category of evaluation in the English-speaking fictional discourse. The theoretical bases of the research are stated, the ways of explication of the speaker-evaluating subject are defined, the models of correlation between an object and an addressee of an evaluative utterance are singled out.

Key words: evaluative utterance, discourse, text, fictional communication, fictional dialogue.